No. 447. **1848.**

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

WOENSDAG, 4 OCTOBER.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 4,50; voor de buitensteden *f* 5,50; franco door het geheele Rijk. Brieven, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der COURANT.

AGENTEN.
Te 's Hage, Gebr. J. & H. v. LANGENHUYSEN.
Te Rotterdam, J. A. VAN BELLE.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

STATEN GENERAAL.

TWEEDE KAMER IN DUBBELEN GETALE.

Het nieuw benoemd lid uit Zeeland heeft zijne geloofsbrieven ingezonden. De voorzitter benoemt eene commissie, om die stukken te onderzoeken, en morgen verslag uit te brengen. Aan de orde zijn de beraadslagingen over de 12 wets-ontwerpen tot *herziening der Grondwet* en wel vooreerst de *algemeene beschouwingen.*

De heer *van Reede van Outshoorn* verklaart, dat, wanneer het stelsel van de oppermagt des volks mogt zijn toegepast gehuldigd, hij zich daarmede niet zou kunnen vereenigen; het staat niet aan de volkeren, hunne overheden als zaakgelastigden te beschouwen; maar zij zijn er gehoorzaamheid aan verschuldigd, behoudens beperkingen; er zijn regten aan de souvereiniteit verbonden. Ook de provinciën hebben verkregen regten. Hij vreest dat kleine provinciën door ineensmelting in eene andere provincie gekrenkt zullen worden Hij kan zich alzoo in de eerste plaats niet vereenigen met art. 4 van Ontwerp I houdende het regt tot vereeniging of splitsing der provinciën. De Spr. acht zich verpligt aan dit Ontwerp, waarbij de weg is geopend tot slooping der provincien, zijne stem te onthouden. Wat aangaat het stelsel der vertegenwoordiging, behoudt hij zich voor, het woord te voeren bij de afzonderlijke behandeling van het Ontwerp, waarin het is voorgedragen.

De heer *Lotsy* verklaart zich, na rijp beraad, gezind tot de aanneming mede te werken.

De heer *van Lynden* mist bij alle staatsverdragen den noodigen band, die er bestaat tusschen God en den mensch, en het daardoor overlaten van alle regeling aan de menschelijke wille, waaruit een beginsel van algeheele volkssouvereiniteit ontstaan Op dien grondslag zijn al de hedendaagsche constitutiën gebouwd; ook de thans voorgedragene. Uit de omschrijving van dit standpunt, zal men gereedelijk opmaken, dat Spr. zich niet *onvoorwaardelijk* met de voordragten kan vereenigen; echter zal hij *die* goedkeuren, welke hem aannemelijk voorkomen, die wezenlijke verbetering ten doel hebben. Hij juicht toe de verleende vrijheid van godsdienst en onderwijs, maar verwondert zich, dat de vrijmaking der slaven in onze koloniën geen onderwerp van beraadslaging heeft uitgemaakt. Met de inrigting van de Eerste Kamer kan hij zich vereenigen. — Wat het *eerste* ontwerp betreft, zoo kan hij dit aannemen.

De Heer *Sloet van Oldhuis* zegt zich bij de beraadslagingen twee vragen gedaan te hebben, *eerstelijk* welke thans zijne verpligtingen waren, en ten *tweede* of de voordragten, Grondwet geworden, aan de begeerte en het heil der Natie zullen voldoen? Wat het *eerste* betreft, Spr. mag geene veranderingen in de voordragten wenschen. Hij is slechts geroepen die goed te keuren of te weigeren. Hij mag betreuren dat er geene veranderingen in kunnen worden gebragt, maar hij moet zich onderwerpen, en zich bepalen met openlijk uit te komen voor de gronden van zijn uit te brengen votum. Die gronden zullen afhangen van de tweede vraag, of de voorgestelde Grondwet aan de begeerte en het heil der natie voldoen? Zich die vraag voorstellende, doet het den redenaar leed te moeten verklaren dat hij meer verwacht had, inzonderheid wat betreft de vaststelling van beginselen, welke tot bezuiniging en vereenvoudiging kunnen leiden. Zoo veel is er in den loop van dit jaar gebeurd, troonen zijn omvergeworpen, de meest eerbiedwaardige instellingen zijn met voeten getreden, alle welvaart en geluk is daarbij op het spel gezet. Het eerlijke en bedaarde Nederlandsche volk heeft dat voorbeeld echter niet gevolgd. Het heeft wenschen getoond, het verlangde zijne minderjarigheid afgeschud te zien. Op de eerste roepstem van den Koning, echter, waarbij eene ruime herziening wordt toegezegd, op de benoeming van vrijzinnige ministers, juicht datzelfde eerlijke volk, en blijft het rustig verwachten. God geve, zegt Spr., dat het zoo blijve! Maar hoe groot ook zijne bewondering voor dat volk zij, moet men niet uit het oog verliezen dat *twee* gronden tot dien staat van zaken hebben medegewerkt, en dat daaraan de algemeene rust toe te schrijven is: zij zijn 1e de hoop op vereenvoudiging en bezuiniging, de afschaffing van alles verslindende staatsinstellingen, ten einde daardoor tot eene vermindering van lasten te komen; en 2e de meerdere deelneming aan het bestuur door eigen verkiezingen, het verdwijnen van dat heir van ambtenaren, de billijke vrijheid van godsdienst en onderwijs, de afschaffing van bureaucratie en centralisatie. — Is, vraagt Spr., bij de voordragten aan deze billijke wenschen voldaan? Hij moet dit ontkennend beantwoorden. Met uitzondering van het Hoofdstuk waar het geldt het ge[illegible]digd hoofd van den staat, vindt men geen enkel punt van bezuiniging. Men belooft veel door de wet te zullen regelen. Maar een nutteloos staatsligchaam wordt behouden, nutteloos vooral bij eene ontbindbare Kamer, en een verantwoordelijk ministerie. Men blijft hechten aan de Eerste Kamer, waarbij de ergste aristocratie, die van het geld, zal voorzitten, met uitsluiting van het talent en van alle anderen. In oorlog zullen dezelfde milioenen schats verslonden worden, omdat men is blijven hechten aan het stelsel van militie en schutterij, in plaats van op het voorbeeld van anderen, eene algemeene landweer, goed ingerigt, daar te stellen, en de ongeoorloofde belasting af te schaffen.

Ook eene gewenschte vereeniging van provinciën heeft men achterwege gelaten. Daardoor toch zou alle provincialismus vervallen zijn, en allen slechts één belang hebben. Thans is dit *ad calendas graecas* verschoven en de *sinecure* van ambten en bedieningen bevestigd. Ook omtrent de regterlijke magt zal de wet bezuiniging daarstellen. Maar waarom niet dadelijk dat beginsel aangenomen en den tijd bepaald?

Maar, vraagt de redenaar, welke zullen de gevolgen van de aanneming der voordragten zijn? Zal daardoor rust en eenheid heerschen, zullen de grieven weggenomen worden? Laat men, zegt hij, het oogenblik niet miskennen. De neiging van het volk is vooral verbetering en vereenvoudiging van instellingen, en daardoor vermindering van lasten. Maar hij moet billijk zijn. Heeft hij de gebreken aangewezen, er is veel goeds tot stand gekomen. Hij wijst op de regtstreeksche verkiezingen, de vrijheid van godsdienst en onderwijs, het natuurlijke regt van vereeniging. Spr. vermeent de invoering van dit goede niet te mogen voorbijzien en het aan zijn vaderland onthouden, ook omdat dit leiden kan tot eene gelijdelijke breedere herziening. Welke stem hij zal uitbrengen, blijft thans nog in het onzekere. Dit alleen kan hij zeggen, dat als hij zal afstemmen, hij dit zal doen zonder vrees voor de toepassing, omdat hij vertrouwt op het bezadigd verstand zijner landgenooten, die weten dat alleen door orde en rust welvaart kan heerschen. Indien hij daarentegen goedkeurt dan zal dit geschieden, omdat, door de invoering van veel goeds, een krachtig bestuur te gemoet zal gekomen worden om, door vereenvoudiging en bezuiniging den verwikkelden finantiëlen toestand des vaderlands te verbeteren, eene bankbreuk te verhoeden, en tot eene betere herziening te geraken. Spr. eindigt met de woorden, welke elk, die het wel met zijn land meent, zal beamen: „God zegene mijn vaderland en den koning!"

De heer *van Loyhem* zal zijne goedkeuring aan alle de ontwerpen schenken. Hij ducht de nadeelige gevolgen niet, die sommigen zich daarvan voorstellen. Hij begrijpt niet waarom b. v. regtstreeksche verkiezingen zouden moeten leiden tot omverwerping van den Staat, of waarom vrijheid van godsdienst en onderwijs tot godsdiensthaat en verdeeldheid aanleiding zouden moeten geven.

De heer *van Boelens* heeft steeds geijverd voor eene ruime herziening der Grondwet. Hij kan aan de tegenwoordige ontwerpen zijne goedkeuring hechten.

De heer *van der Veen* gaat de veelvuldige verbeteringen na, die in de Grondwet zullen worden gebragt. Zulks leidt hem tot de conclusie, dat hij de ontwerpen zal aannemen.

De heer *Sloet* (Gelderland) vangt aan met eenige algemeene beschouwingen nopens de zaak der Grondwets-herziening. Vorige sprekers zijn, bij de beschouwingen over hare beginselen, tot vroegere tijden teruggekeerd, ten betooge van het gevaarlijke eener te zeer uitgebreide volks-souvereiniteit. Maar, Spr. moet opmerken, dat niet ver genoeg is terug gegaan; want anders zoude men in onze eigen geschiedenis in vroegen tijd hebben aangetroffen, ook een krachtvol volk met eigen gekozen hoofden en met vrijheden en regten als uitvloeisel van zijn onafhankelijk bestaan. Zoo is het niet altoos gebleven; de beschaving drong gaandeweg door; het christendom werd hier te lande ingevoerd, en, een opmerkelijk feit is het voor den geschiedvorscher, met iedere schrede voorwaarts ging de volksvrijheid verloren en werd het gezag uitgebreid. Voornamelijk schrijft Spr. dit ook toe aan de creatie van standen. Evenwel lang kan die toestand niet voortduren; het volk zal en moet terugkrijgen wat het reeds te voren bezat. Regtstreeksche verkiezingen zijn eene behoefte in Nederland; Spr. zal ze dus gaarne aannemen; maar nevens politieke regten heeft de natie nog meer heilige onvervreemdbare regten, en boven aan staat daar het regt, om zijnen God volgens de inspraak van zijn geweten te dienen; die vrijheid voor zich zelven wenschende, zoo is het pligt, dat hij die ook voor anderen verlangt, hij zij dan Israëliet of Katholijk. Dat de Regering het *placet* heeft losgelaten, kan bij hem geen bezwaar opleveren; evenmin de vrijheid van onderwijs en het regt van vereeniging, dat, bij regtstreeksche verkiezingen, onmisbaar is. Spr. kan alzoo goedkeuren al wat in deze ontwerpen de strekking heeft, om de volksregten uit te breiden; maar hij is ook van oordeel, dat den volke meerdere verpligtingen hadden kunnen worden opgelegd, zoo als het dragen van wapenen en ook een meer bepaaldelijk gebod van verpligte zeedienst. Wat de inrigting der vertegenwoordiging betreft, ook deze bevredigt Spr. Alleen over de bepalingen nopens de *uitvoerende* magt kan hij voor 's hands geen gunstig oordeel uitbrengen. De bepaling, dat de uitvoerende magt bij den Koning berust en dat de ministers verantwoordelijk zijn, is wèl goed, maar niet juist toegepast, omdat hij daarmede niet wel overeen kan brengen de inrigting der provinciale regering. Spr. ontwikkelt dit denkbeeld en wenschte in het algemeen voor de uitvoering der wetten één verantwoordelijk minister van binnenl. zaken, gesteund door krachtige hulp van gouverneurs en burgemeesters. Den Staten zelven wenschte hij geene uitvoerende magt toe te kennen; de commissaris des konings moest handelen en de Staten daarop toezien; thans wordt juist het omgekeerde voorgesteld. Spr. eindigt zijne rede met krachtig aan te dringen op bezuiniging en hij uit den hartelijken wensch, dat zij, die het werk der herziening hebben begonnen, hetzelve ook voleinden mogen

De heer *Op ten Noord* meent, dat bezuiniging door de herziening zal kunnen behartigd worden Nopens eenige bezwaren, die hij heeft, zal hij den loop der discussiën afwachten.

De heer *Schiff* zou gelooven in strijd met zijne roeping te handelen, door de ontwerpen af te stemmen, alleen omdat iets wat hij verlangde daarin niet is opgenomen. Alleen wanneer het geldt beginselen en levensvragen, wanneer eene voordragt strijdt met het heil van het vaderland, dan moet men er tegen stemmen. — De Redenaar acht zich gelukkig, zoodanig overwegende redenen tot dus verre niet aangetroffen te hebben.

De vrijheid van vereeniging, van godsdienst en van onderwijs is voor velen een schrikbeeld. Voor den Redenaar is dit echter alleen eene natuurlijke vrijheid, die voor orde en rust noodzakelijk is. Wie zou eene bandelooze vrijheid vergen? Wie zou aan de Regering het regt van toezigt bij de vrijheid van onderwijs betwisten? De grens van al die regten en vrijheden is het belang van den Staat. Spr. verheugt zich, dat dit beginsel in de voordragten is opgenomen. Hij zou elke Grondwet afkeuren, waarin het beginsel slechts twijfelachtig was opgenomen. Hij erkent, dat aan vele van zijne verwachtingen niet is voldaan, maar hij ziet er geen gevaar in, het voorgestelde goed te keuren. Onze natie is daarvoor rijp.

De heer *Cock* heeft zich niet kunnen overtuigen, dat de geheele Natie de herziening der Grondwet zou verlangen. In onderscheidene betrekkingen geplaatst, is hij veeleer in staat geweest, zich te overtuigen, dat er velen gevonden worden, die van de geheele herziening niet wisten, of wel die daarbij aan eene vermindering van lasten dachten. Hij heeft in den laatsten tijd veel hooren gewagen van teleurstelling, die bij de Natie zou ontstaan bij eene verwerping dezer ontwerpen, doch hij is veeleer beducht, dat bij de Natie eene bittere teleurstelling van deze herziening zal ontstaan, wanneer zij ten slotte als uitvloeiselen daarvan zal ontwaren, clubs- en geld-aristocratie. Maar al zijn er, die onrust vreezen uit eene afstemming der voordragten, daaraan mag hij de toekomst van het vaderland niet opofferen. Zie daar den weg, dien hij zich heeft voorgeschreven in dezen te bewandelen Hij zal aannemen, wat hij nuttig of noodzakelijk beschouwt, doch verwerpen wat hij als nadeelig of als gevaarlijk aanmerkt. Geen hoop of vrees zal hem bij zijne uit te brengen stem leiden. Overgaande, om rekenschap te geven van zijne uit te brengen stem, acht hij het regt van vereeniging en vergadering hoogst nuttig, wanneer het beperkt wordt tot nuttige inrigtingen en bijeenkomsten, maar hij kan er zijne toestemming niet aan geven, wanneer eene erkenning van het regt leiden zou tot volks-verzamelingen gevaarlijk voor de rust en veiligheid van den staat. Het stelsel van vertegenwoordiging, in deze ontwerpen vervat, levert geene waarborgen op. De gevaren worden niet afgewend, die uit regtstr. verkiezingen kunnen voortvloeijen. Wat beduidt een census van *f* 20? Wat de zwakke Eerste Kamer, die men vestigen wil? *Hij is een groot voorstander van de vrijheid van Godsdienst*, maar (*let wel!*) hij *bestrijdt de afschaffing van het regt van placet.* Wanneer men zich aan een buitenlandschen Vorst onderwerpt, verlaagt men zich zelven. Verleent men dien Vorst nu nog eenen beslissenden invloed op opvoeding en onderwijs, dan is het met de vrijheid gedaan, waarvoor onze voorvaders gedurende tachtig jaren zoo roemrijk hebben gestreden. Hij kan niet toegeven, dat de afschafting der heerlijke regten zonder schadeloosstelling zou kunnen plaats hebben Die regten zijn bij de grondwetten van 1814, 1815 en 1840 erkend; zij zijn door den Hoogen Raad gehandhaafd en worden zelfs bij deze ontwerpen erkend en nu mag men ze niet afschaffen zonder behoorlijke schadeloosstelling: — Eindelijk stemt de Spr. volkomen in met het gevoelen der Regering, dat het voorloopig kies-reglement veel te wenschen overlaat.

De heer *Cats* meent, dat men zich dikwerf schikken moet naar de algemeene wenschen der natie en dat hij uit dien hoofde aan de meeste der aanhangige ontwerpen zijne goedkeuring zal hechten. Zoo zal hij onder anderen zijne goedkeuring hechten aan de regtstreeksche verkiezingen, hoezeer hij daarin voor zich zelven weinig heil voor den lande ziet Hij had de voorkeur gegeven aan verkiezingen met éénen trap, waarbij afschafting der standen op den voorgrond had moeten staan. Hij zou de daarstelling van slechts ééne Kamer als voldoende hebben beschouwd; hij heeft tot hiertoe de noodzakelijkheid eener Eerste Kamer in ons land niet kunnen inzien. Hij spoort de stemgeregtigden aan, wel toe te zien, op wie zij hunne keuzen zullen uitbrengen tot leden der volks- provinciale en plaatselijke vertegenwoordiging. Dat zij steeds het oog mogen vestigen op mannen, die het welzijn van hun vaderland beoogen en de talenten bezitten, om dat welzijn te bevorderen. Dan kan het vaderland nog door regtstreeksche verkiezingen gered worden uit zijnen finantiëelen toestand, waarin het onder het tegenwoordige verkiezings-stelsel is gebragt, vooral door de dwaze volharding, die na de zending van den graaf Orloff onder de vorige regering, ondersteund door de meerderheid der vertegenwoordiging, heeft plaats gevonden. Is het toch geen ongelukkige toestand, dat van de 200 millioenen inkomsten der natie jaarlijks 80 millioenen aan belastingen moeten worden voldaan? Men legge ze nu aan rijken of aan den middelstand op; men heffe ze, zoo als men verkiest; altijd zullen er *f* 40 van de *f* 100 inkomsten aan belastingen opgebragt moeten worden. Dat is de voorname oorzaak, naar zijne meening, van het gebrek aan werk, van de toeneming der armoede. Het is dan ook de pligt van de toekomstige wetgeving, om krachtig het stelsel van bezuiniging en vereenvoudiging aan te nemen en te volgen. Het doet hem leed, dat dit stelsel bij de tegenwoordige herziening niet

meer in het oog is gehouden. Hij gelooft echter niet, dat die bezuiniging op de regterlijke organisatie kan of moet worden gevonden; doch hij laat in dit opzigt aan den gewonen wetgever gaarne geheele en volkomene vrijheid. De redenaar kan zich met het eerste ontwerp echter niet vereenigen, omdat daarin de weg wordt geopend tot vereeniging of splitsing van provinciën. Hij voorziet daarvan groote nadeelen. Hij acht dit strijdig met het algemeen belang. Dit eerste ontwerp kan, zijns inziens, gerust worden verworpen, omdat het eerste hoofdstuk der tegenwoordige Grondwet zonder gevaar onveranderd kan worden behouden.

De heer *Vegelin van Claerbergen* zal gretig het goede helpen bekrachtigen. De redenaar zegt, dat Nederland het meest bloeijend en welvarend is geweest onder de meest vrijzinnige instellingen. Hij eindigt met de verklaring, dat hij door de aanneming der voordragten wenscht mede te werken tot het waarachtig heil van Nederland.

De heer *Begram van Jaarsveld* rekent het overbodig over alle ontwerpen afzonderlijk te spreken, en verklaart dat hij, met uitzondering van hoofdstuk XII, waartegen bij hem groote bezwaren bestaan, alle overige ontwerpen, met volle overtuiging zal aannemen.

De heer *van de Wall* vindt bezwaren in ontwerp IX art. 2, al. 3, waarin hij miskenning meent te vinden van het regt der ingelanden en strijd met andere vrijzinnige bepalingen der Grondwet. Ook in het XII ontwerp komt art. 4 hem onaannemelijk voor, de afschaffing van heerlijke regten tot aanstelling van personen zonder schadeloosstelling; deze bepaling acht hij hoogst onbillijk en niet in overeenstemming met de vrijzinnige bepaling van schadevergoeding in art. 2 van hetzelfde hoofdstuk opgenomen.

De heer *van Wessem* doet opmerken dat: Mogt bezuiniging en uitdeling van schuld het gevolg der herziening wezen, dan zou zij een zegen voor het vaderland zijn en eene aangename herinnering voor hen, die daaraan medegewerkt hebben. De redenaar treedt vervolgens kortelijk in een onderzoek nopens de verschillende voordragten. Zoo verklaart hij zich o. a., voor het regt tot vereeniging van provinciën, tegen den Raad van State, als bezwarend voor 's Rijks schatkist, voor de regtstreeksche verkiezingen, enz.

De heer *van der Meer Mohr* keurt de bevoegdheid om provinciën te splitsen of te vereenigen niet goed.

Uit een staatkundig oogpunt hoopt hij dat bevestigd zullen worden de woorden van den minister van justitie, bij gelegenheid der verdediging in de gewone Kamer uitgesproken, dat de tijd tot vereeniging der provinciën nog verre af is. Spr. betreurt dat eene bepaling in de Grondwet is opgenomen, welke aan de gewone wetgevende magt overlaat de grondvoorwaarden van maatschappelijke instellingen te doen verdwijnen.

De Red. heeft nog meer in het midden te brengen, doch zal daarmede wachten tot dat hem de verschillende hoofdstukken daartoe aanleiding zullen geven.

De heer *Thissen* herinnert aan de rede, die in de gewone Kamer door den heer *Geradts* tegen de afscheiding van Limburg is uitgesproken. Met genoegen heeft hij het opgemerkt, dat de gewone wetgeving, door de aanneming van het eerste ontwerp, zich reeds tegen de afscheiding van Limburg heeft verklaard. Hij houdt het daarvoor dat het besluit nopens Limburg, in Duitschland genomen, in strijd is met de bestaande verdragen. Met kracht protesteert hij tegen de bewering dat de afscheiding door Limburg zou worden verlangd. Het tegendeel is waar. Alle weldenkenden zien daarin den ondergang van die weinige welvaart, welke in Limburg nog overgebleven is. Sedert zich het vraagstuk der afscheiding heeft opgedaan, hebben de Provinciale Staten van Limburg geen enkel afgevaardigde gekozen, die voor de afscheiding gezind was; ja hebben de zoodanigen zelfs geene enkele stem kunnen bekomen. Hij brengt dan ook gaarne zijne hulde aan de Regering, die de bestaande traktaten heeft gehandhaafd. Hij zal de voordragten aannemen.

De voorzitter stelt voor, om bij het ver gevorderde uur (4½ ure) de beraadslagingen te verdagen tot morgen ochtend ten *tien* ure. Dit ontmoet tegenkantingen. Een aantal leden verlangt de bepaling van het gebruikelijke uur (11 ure). — In hoofdelijke omvrage gebragt, wordt met eene meerderheid van 75 tegen 30 stemmen besloten, de beraadslagingen voort te zetten op morgen ochtend ten *tien* ure.

Is ontvangen eene missive van den tijdelijken minister van binnenlandsche zaken van heden, waarbij worden overgelegd afschriften der provisioneel opgemaakte lijsten der hoogst aangeslagenen in de belastingen in de provinciën Gelderland, Zuid- en Noord-Holland, Utrecht en Overijssel, zullende de lijsten der overige provinciën zoo spoedig doenlijk worden toegezonden. — Wordt besloten die stukken ter inzage van de leden ter griffie neder te leggen.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, zoo wordt de vergadering tot morgen ochtend tien ure gescheiden.

Bij koninklijk besluit van 25 September ll., n°. 30, is aan den heer R. H. Esser, op zijn daartoe gedaan verzoek, verleend eervol ontslag uit zijne betrekking van gouverneur van Curaçao en onderhoorigheden, onder toezegging van pensioen, en in diens plaats ad interim benoemd Jhr. J. J. Rammelman Elsevier, thans koloniale secretaris, majoor, kommandant van de korpsen schutterij en landstorm te Curaçao.

Aan den hoogleeraar F. A. W. Miguel is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als lid der commissie van administratie over de gevangenissen te Amsterdam en in zijne plaats benoemd Mr. J. J. Splittgerber, regter in de regtbank te dier stede.

'S GRAVENHAGE, 2 October. In de heden alhier gehouden vergadering van het kieskollegie zijn verkozen vijf leden voor den Raad dezer stad, in plaats van wijlen de Heeren Baron de Gijzelaer, Jhr. Mr. Yvo Diert van Melissant, D. W. A. Patijn, alsmede door het verleend eervol ontslag aan de Heeren Cau van Stellendam en W. Jochems. Alvorens tot de verkiezingen werd overgegaan, heeft de Heer M. L. Metman het voorstel gedaan, dat het proces-verbaal der verkiezing zou worden openbaar gemaakt door het kollegie van Kiezers. — Nadat cenige leden zoo voor als tegen dit voorstel gesproken hadden, heeft de voorzitter te kennen gegeven, zwarigheid te moeten maken om dit voorstel in omvraag te brengen, als meenende daartoe dit collegie onbevoegd te zijn. doch is door Z. E. Achtb. hierop voorgesteld, om in nadere omvraag te brengen of het collegie verlangt, dat aan den Raad den wensch van hetzelve zal worden te kennen gegeven, dat het proces-verbaal worde openbaar gemaakt. Bij hoofdelijke stemming is door de meerderheid tot het voorstel besloten. Alsnu tot de verkiezingen overgegaan zijnde, zijn met volstrekte meerderheid verkozende Heeren: 1°. J. A. Sonnaville, 2°. G. J. Scheurleer, 3°. F. M. Schmolck, 4°. Mr. J. G. A. Clant en 5°. Mr. H. van Stralen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 October. Het algemeen gevoelen is, dat de heer Senard, die bij andere gelegenheden zooveel kracht ontwikkeld heeft tot handhaving der orde, in de vergadering van gisteren zich zeer flaauw gedragen heeft, zoodat zijne vervanging door den heer Dufaure onvermijdelijk zijn zal.

— Het schijnt dat het kiezen van een president nog wat zal verschoven worden. Het banket aan de barrière du Maine is rustig afgeloopen. Men vreest voor dat aan de barrière Montparnasse.

DUITSCHLAND.

MUNCHEN, 28 Sept. De dag is rustig afgeloopen. De redacteur van *Vooruaarts*, de student Sensburg, is gearresteerd.

— Men schrijft uit Ulm: Georg Rau, een glasfabrikant die bankroet gemaakt heeft en in de democratische volksvergaderingen het grootste woord voerde, heeft te Rottweil, eene stad van 5000 inwoners, de republiek uitgeroepen. Er zijn troepen tegen hem afgezonden.

— Bij de worsteling welke gisteren tusschen de nationale garde en het gepeupel heeft plaats gehad zijn van de garde 9 en van het volk 6 personen doodelijk gewond. Het garnizoen was gisteren en heden, het akademisch legioen voor heden namiddag geconsigneerd.

— Het komité voor de constitutie heeft het ontwerp van de grondregten in de rijkszitting ingeleverd. Het is in zeer liberalen geest vervat.

WEENEN, 28 Sept. De keizer heeft het schorsen der vijandelijkheden tusschen Hongarije en Jellachich bevolen.

De *Augsburg. Zeitung* meldt uit Rome dat de H. Vader van den Rijksbestuurder Aartshertog Johann een brief ontvangen heeft, waarin hij den Paus zijne warmste vereering te kennen geeft en hem mededeelt dat het plan van het Oostenrijksche kabinet is om van de Lombardijsche gewesten, een (wat het bestuur betreft) onafhankelijken staat te vormen.

ITALIE.

Uit Palermo wordt gemeld, dat de heer de Torrearsa, minister van buitenlandsche zaken aan het parlement van Sicilie de bemiddeling van Frankrijk en Engeland heeft voorgesteld en dat dit voorstel met algemeene stemmen is aangenomen.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 2 Oct.

Van 25 tot 30 Sept. 1848 zijn ingeschreven.

Voltrokken Huwel. 23.	Levenloos aangegeven Zonen. . . 3.
Geboren . . . . 110.	dito dito Dochters . . . 7
Overledenen . . . 121.	Elders overl. en alhier ingeschreven. 13.

Totaal	Gehuwde Paren . . . . 1368.	
	Geborenen . . . . 5373.	Sedert primo January 1848.
	Alhier overledenen. . . . . . 6112.	
	Elders overl. en alhier ingeschreven 351.	

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 2 October. De meeste artikelen aan onze Granenmarkt verkeerden heden in eene lustelooze stemming. Jarige en nieuwe Tarwe 20 c. lager verkocht; Jarige *f* 9 a 9,70; nieuwe *f* 8 a 8,70. — Rogge slap; Zeeuwsche *f* 5,20 a 5,60; Noord-Brab. *f* 4,90 a 5,20 — Winter Garst 10 c lager *f* 4 a *f* 4,20; gestort *f* 4,40; Zomer prijshoudend *f* 5,20 a 5,60. — Haver flaauw; Zeeuws. Voeder *f* 2 a 2,50 — Boekweit *f* 5 lager; Noordbrab. *f* 150 a 155 — Koolzaad minder begeerd Zeeuwsche en Overm. 52 a 54 £vl.; Kanariezaad 75 c. lager *f* 10,50 a 11,25. — Graauwe Erwten 25 c lager; Zeeuwsche *f* 7,50 a 8,50; Blaauwe Erwten 25 c. lager *f* 7 a 8. — Witte Erwten nominaal *f* 6 a 6,50 — Witte en Bruineboonen 25 a 30 c. lager; Witte *f* 7 a 8; Bruine *f* 7,50 a 8,00 — Paardeboonen 20 c. lager *f* 4,50 a 4,70.

BUITENLANDSCHE EFFECTEN.

ANTWERPEN, 2 Oct. Belg. leen. 2½ pc. 38½; 5 pc. 77; 4½ pc. 71; Spanje Ard. 5 pc. 7½.

MADRID, 26 Sept. Act. Sch. 3 pc. 19⅝; id. 5 pc. 10⅝; Uitgest. Sch. 3¾; Coupons —; Pass. Buit. Sch. —.

WEENEN, 29 Sept. Met. 5 pc. 78½; id. 3 pc. 48; 2½ pc. —; Bank-Actiën 1090; Loten fl. 250, 88; id. fl. 500, 129

BERLIJN, 30 Sept. Schuldbr. 3½ pc. 73⅝; Loten 87⅛; Rusl. bij Stiegl. 4 pc 82½; Pools. 4 pc. 66¼; Loten fl. 200, —; id. fl. 300, 93; id. fl. 500, 66¾.

HAMBURG, 30 Sept. Rusl Engels. leening 96½, Cert. bij Stiegl. 4 pc. 78½; Spanje, Ard. 5 pc. 7; id. Binnenl. 3 pc. 17.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			2 OCT. 4½ u. gebl.	2 OCT.		4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	44 11/16	44 13/16	à	44⅞	44⅞
Dito Dito . .	3	•	52 11/16	52⅝	•	53	53
Dito Dito op resc. .	3	•			•		
Dito Dito	4	•	69 5/16	69⅛	•	69⅜	69⅛
O. I. Leening . . .	4	•	67⅛	67⅛	•		
Amortis. Syndic. . .	3½	•	69⅛	69½	•		
Handel-Maatschappij .	4½	•			•		
Haarlemmermeer . .	4	•	91		•		
Aand. Rijn-Spoorweg .	4½	•			•		
Aand. Holl. S. M. .		•			•		
BELGIE, ...	4½	•			•		
Dito	2½	•	36⅜		•		
Dito bij Rotschild . .	2½	•	36 9/16	36½	•	36 7/16	36 9/16
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	•	7⅓	7½	•		
Dito Dito van 510 £	5	•	7 5/16	7 5/16	•		
Dito bij Dito onb. st.	5	•	7⅛		•		
Dito	3	•	25	24¾	•		
Dito Binnenl. à 6 m .	3	•	17⅝	17⅝	•	17 15/16	17 15/16
Coupons Ardoins . .		•	6	5¼	•	5 1/16	5⅜
Passive		•	2¾		•		
Deferred.		•			•		
Fransche Uitgest . .		•			•		
PORTUGAL, te Londen .	3	•	22¾	22¾	•	23⅛	22⅞
Dito Dito	4	•	24⅜	24½	•	24⅝	24⅛
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	•			•		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	•	98	98	•		
Dito Dito 1828 en 1829	5	•	98¼	98¼	•		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	•	86⅝	86⅝	•		
Dito bij Hope . . .	4	•	78	78	•		
Dito bij Stieglitz en C°.	4	•	77½	77½	•	77⅝	77⅝
Cert. te Hamburg . .	5	•			•		
Inschrijving in Assignat.	6	•			•		
Cert. van Dito . . .	6	•	59		•		
POLEN, Certific. . . .	4	•			•		
Dito Aand. met Loten fl 300		f			•		
Dito Dito . . . fl 500		•	118½	118½	•		
AMERIKA, Phil. Bank .	6	pCt			•		
Dito	5	•			•		
Dito Bank-Actiën . .					•		

Oost., Met 5 pc. 69¾; 2½ pc. 36 9/16, ⅝, ⅝; Braz. 5 pc. 77½, ¾, ¾; 1843 75; Mexico 5 pc. 18⅜, ⅜, ⅜; Peru 6 pc. 15⅞, 16, 16.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56; Zigt Parijs 56½; 2/m. Londen 11,87½; Zigt Londen 11,95; 2/m Hamburg 34¾; Zigt Hamburg 34 7/16; 3/m. Lissabon 40½; 3/m. Porto 40½; 2/m. Petersburg 1,82.

ADVERTENTIEN.

(965) Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene Dochter, MARIA CLARA VAN BLARCUM, geliefde Echtgenoote van L. C. NIEUWENHUYS.

AMSTERDAM, 1 October 1848.

(964) Mijne dierbare Echtgenoote CHRISTINA CATHARINA JOHANNA SOMER, overleed heden in den ouderdom van ruim 58 jaren, na een langdurig lijden en na vroegtijdig voorzien te zijn geweest van de genademiddelen onzer Moeder de Heilige Kerk.

KAMPEN, JOH. ALFERINK.
30 September 1848.

Eenige kennisgeving.

(967) Te Hoorn is in den nacht van den 25 September 1848 in het huis van correctie overleden J. A. MENSINK, kastelein van Groenlo, na voorzien te zijn geweest van de H. H. Sacramenten der stervenden, in een vol vertrouwen op de Barmhartigheid des Heeren, aan wien hij zijn lot in handen gaf, biddende dat God zijn huisgezin, bestaande uit vrouw en kind, wilde genadig zijn.

l'Observateur de Genève.

Dit blad verschijnt 's Woensdags en Zaturdags. De prijs van het abonnement *ongefrankeerd* is bij *vooruitbetaling* voor een jaar *f* 9 —, voor 6 maanden *f* 4.50 en voor 3 maanden *f* 2.30. In Nederland kan men zich abonneeren bij den heer C. L. VAN LANGENHUYSEN, te Amsterdam, Uitgever van *de Tijd*, Noord-Hollandsche Courant. Brieven en abonnements-gelden behooren franco aan dat adres bezorgd te worden. (963)

Bij den Uitgever dezes zijn de volgende werken verkrijgbaar:

OEUVRES COMPLETES de Chateaubriand, 32 vol. in 18° . . . . *f* 13.50
OEUVRES COMPLETES de Bossuet, 12 vol. gr. in 8°. deux col. . . . . *f* 40.20
OEUVRES de St. Therèse, 1 vol. in 8° . . *f* 2.00
SCAVINI THEOL. MORALIS, 3 vol. . . *f* 5.25
DECART SERMONEN, 4 vol. . . . . *f* 5.40
BIOGRAPHIE de feu Monseigneur Denis-Auguste Affre Archevêque de Paris, par l'abbé Saint-Alban, avec portrait . . . . *f* 0.45

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.